

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський національний технологічний університет

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

**методичні вказівки до виконання розрахункової роботи
для студентів напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”
усіх форм навчання**

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
фінансів, банківської справи
та страхування
протокол № 3 від 22.10.2018 р.

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2019

Податкова система. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для студентів напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит” усіх форм навчання / Укл.: Р.В. Лавров, П.О. Лук’яшко, І.В. Садчикова. – Чернігів: ЧНТУ, 2019. – 13 с.

Укладачі: Лавров Руслан Валерійович
доктор економічних наук, доцент
Лук’яшко Павло Олександрович
кандидат економічних наук, доцент
Садчикова Ірина Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук Валерій Петрович
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
доктор економічних наук, професор

Рецензент: Парубець Олена Миколаївна
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи
та страхування Чернігівського національного
технологічного університету

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

За існуючих нестабільних умов розвитку ринкової моделі господарювання в Україні значно підвищується роль бюджетно-податкових важелів регулювання економічної системи. Більшість урядів активно використовують регулюючий потенціал податкової системи країни для зміни поведінки економічно активних суб'єктів та досягнення намічених трансформацій національної економіки в цілому. Тому податкові регулятори є важливим чинником впливу на ефективний економічний розвиток як у макро-, так і мікроекономічному масштабі. З іншого боку, застосування фіскальних інструментів потребує обґрунтованого підходу й врахування сучасних аспектів світового та вітчизняного досвіду.

Виконання розрахункової роботи з дисципліни “Податкова система” передбачено навчальним планом для студентів напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит” та є необхідним етапом оволодіння дисципліною.

Метою розрахункової роботи є систематизація й закріплення знань щодо теоретичного базису і практики оподаткування в Україні, формування уявлень стосовно актуальних проблем його розвитку та впливу на діяльність суб'єктів господарювання.

Завдання розрахункової роботи:

- розвиток знань і навичок підбору та обробки теоретично-фактологічного матеріалу в сфері оподаткування;
- систематизація уявлень про актуальні тенденції розвитку оподаткування в Україні та світі;
- використання і закріплення знань щодо методики нарахування податкових платежів;
- набуття навичок критичного аналізу трансформацій податкової системи з точки зору їх впливу на поведінку суб'єктів господарювання та економіку країни загалом.

При виконанні розрахункової роботи студенти повинні застосовувати набуті в процесі вивчення навчальної дисципліни “Податкова система” теоретичні знання та практичні навички для визначення обсягів податкових платежів, оцінки макроекономічних показників оподаткування, осмислення проблем і тенденцій удосконалення податкової справи в Україні.

1. СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота з дисципліни “Податкова система” повинна виконуватись відповідно до визначеної структури та з урахуванням встановлених вимог щодо її оформлення.

Загальний обсяг розрахункової роботи має становити 15-20 сторінок тексту і містити структурні елементи в наступній послідовності:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- теоретико-аналітична частина;
- розрахункова частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Студент зобов'язаний здати роботу викладачу на перевірку в установленний строк, але не пізніше, ніж за два тижні до іспиту.

У вступі необхідно сформулювати актуальність, мету розрахункової роботи та її ключові завдання.

Теоретичний базис розрахункової роботи складають:

- література, яка вказана в методичних рекомендаціях;
- література, самостійно обрана студентами;
- інформація з мережі Інтернет або інші доступні ресурси.

Основна частина розрахункової роботи передбачає проведення дослідження теоретичних аспектів оподаткування, аналізу статистичної інформації діяльності суб'єкта господарювання та гіпотетичних прикладів і задач, пов'язаних із розрахунком податкових надходжень до бюджету.

У висновках коротко характеризуються результати проведеної роботи.

Перелік використаної літератури включає опрацьовані літературні джерела, а також нормативно-правові документи, які застосовані в розрахунковій роботі. Доцільно використовувати виключно джерела, що не втратили своєї актуальності з точки зору інформаційних й аналітичних потреб вирішення завдання.

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Розрахункова робота має бути надрукована на папері формату А4 (шрифт – 14 Times New Roman, інтервал – 1,5); поля аркушу: ліворуч – 30 мм, праворуч – 20 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.

Сторінки нумеруються у верхньому правому куті, починаючи з першої, а на титульному аркуші номер не проставляється. Якщо в розрахунковій роботі наводиться матеріал із літературних джерел, то необхідно надавати посилання, вказавши джерело за номером у списку використаної літератури.

Таблиці та рисунки, які розміщені в тексті, повинні мати заголовок, нумерацію і одиниці виміру представлених величин. Наведені в тексті роботи формули також повинні мати номери та розшифрування умовних позначень. Нумерація рисунків, таблиць і формул наскрізна в межах усієї роботи, яка ведеться окремо для кожного виду ілюстративного матеріалу, що розміщується в безпосередній близькості від місця, де про нього йде мова.

Використану літературу слід подавати в алфавітному порядку мовою оригіналу та оформлювати згідно представлених вимог. До списку літератури варто включати джерела, які цитуються, а також ті, з якими студенти ознайомилися в процесі підготовки розрахункової роботи.

Розрахункова робота із дисципліни “Податкова система” виконується студентами за індивідуальним завданням (варіантом), оформлюється відповідно до вказаних вимог і здається викладачу на перевірку у визначений термін, а в разі наявності в ній ознак авторського дослідження – повинна бути захищена. Після перевірки або захисту розрахункової роботи вирішується питання про її оцінку, що складає частину загальної кількості балів студента за дисципліною протягом семестру. Максимальна оцінка за розрахункову роботу становить 20 балів. Якщо в розрахунковій роботі відсутні елементи авторського дослідження, то максимально можлива оцінка за її виконання – 10 балів (табл. 1).

Таблиця 1

Складові оцінки розрахункової роботи

Характеристика роботи	Кількість балів
1. Робота подана на перевірку та захищена вчасно	5
2. Робота виконана згідно методичних вимог і не містить суттєвих неточностей	до 5
3. Робота розкриває авторський підхід до окремої теми в предметній області дисципліни (має ознаки авторського дослідження)	до 5
4. Робота захищена. У ході захисту студент може вказати інформаційні джерела, пояснити методику розрахунків та обґрунтувати авторське бачення проблеми	до 5
<i>Усього</i>	до 20

3. РІВНІ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Виходячи з власної оцінки та особистих знань і навичок, студенти мають можливість обрати – працювати за базовим та/або дослідницьким рівнями розрахункової роботи.

Базовий рівень передбачає вирішення гіпотетичних завдань щодо оподаткування суб'єкта господарювання з подальшим заповненням податкової звітності. Студенти, що з будь-яких причин не виконали розрахункову роботу дослідницького рівня, зобов'язані до іспиту надати викладачу належним чином оформлену роботу базового рівня. Розрахункова робота базового рівня не вимагає оригінального авторського дослідження, тому не може бути оцінена більше, ніж на 10 балів у відповідності до пп. 1 і 2 табл. 1.

Дослідницький рівень передбачає виконання розрахункової роботи в рамках теми проблемно-пошукового характеру. Тема обирається студентом із переліку запропонованих чи пропонується самостійно та погоджується з викладачем.

В окремих випадках (наприклад, домінування теоретичної складової в темі пошуково-дослідницької спрямованості або об'єктивні труднощі в підборі статистичних даних) можливе комбінування двох рівнів розрахункової роботи за умови погодження із викладачем. При цьому дослідницько-пошукова частина роботи захищається перед академічною групою та оцінюється згідно з пп. 3 і 4 табл. 1, а завдання базового рівня надається викладачеві на перевірку й оцінюється відповідно до пп. 1 і 2 табл. 1. Підсумкова оцінка є сумою з двох оцінок, кожна з яких не може перевищувати 10 балів.

3.1. БАЗОВИЙ РІВЕНЬ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота базового рівня має на меті узагальнення, систематизацію та перевірку ступеня засвоєння знань щодо методики нарахування податків і формування практичних навичок ведення податкової звітності.

Завдання розрахункової роботи базового рівня розв'язуються за варіантами. Варіант визначається за порядковим номером студента в журналі академгрупи, якому відповідає n -параметр у вихідних даних.

Вихідні дані завдання розрахункової роботи базового рівня імітують діяльність підприємства за перше півріччя (табл. 2) і сьомий місяць (табл. 3) звітного року. На основі вихідних даних необхідно визначити суми податків, які належить сплатити підприємству, а також заповнити відповідні податкові декларації за актуальною формою.

Таблиця 2

Дані про діяльність підприємства в першому півріччі для розрахунку розміру податку на прибуток

Найменування операцій	Одиниця виміру	Сума
1. Реалізовано продукцію на внутрішньому ринку (у т.ч. ПДВ)	грн.	$214186 \cdot n$
2. Нарахована і виплачена заробітна плата виробничого персоналу та пов'язані з нею обов'язкові платежі	грн.	750876
3. Вартість витрачених на виробництво товарів і матеріалів	грн.	$214186 \cdot 0,35 \cdot n$
4. Нарахована амортизація виробничих основних засобів	грн.	163218
5. Здійснено витрати на рекламу	грн.	27000
6. понесені витрати на доставку товару покупцеві	грн.	$1500 \cdot n$
7. Нарахована та виплачена заробітна плата адміністративного персоналу і пов'язані з нею обов'язкові платежі	грн.	68015
8. понесені витрати на товари та матеріали для забезпечення роботи адміністрації	грн.	15257
9. Оплачено оренду офісного приміщення (без ПДВ)	грн.	$1000 \cdot n$
10. Отримано кошти від продажу автомобіля (у т.ч. ПДВ), залишкова вартість автомобіля на момент продажу – 40 тис. грн.	тис. грн.	60
11. Реалізовано запаси сировини (у т.ч. ПДВ), балансова вартість запасів сировини – 75952 грн.	грн.	$87018 \cdot (1 + 0,1 \cdot n)$
12. Сплачено відсотки за кредитом	грн.	15397
13. Від'ємне значення об'єкта оподаткування за результатами попереднього року	грн.	$100 \cdot n$
14. Податок на прибуток, нарахований за перший квартал поточного року	грн.	1695

Таблиця 3

Дані про діяльність підприємства в липні для розрахунку розміру податку на додану вартість

Найменування операцій	Одиниця виміру	Сума
1	2	3
1. Реалізовано продукцію на внутрішньому ринку (у т.ч. ПДВ)	грн.	$383200 + 600 \cdot n$
2. Балансова вартість запасів сировини та матеріалів, реалізованих із націнкою $(20+n)\%$	грн.	50000
3. Придбано сировини та матеріалів	грн.	132000

Продовження табл. 3

1	2	3
4. Перераховано постачальнику за майбутні поставки	грн.	35000
5. Здійснено витрати на рекламу (у т.ч. ПДВ)	грн.	12000
6. Оплачено оренду офісного приміщення (без ПДВ)	грн.	1000•n / 6
7. Придбано іграшки для передачі дітям із малозабезпечених сімей (у т.ч. ПДВ)	грн.	15000
8. Сплачено відсотки за кредитом	грн.	21000
9. Погашено частину основної суми кредиту	грн.	15000
10. Отримано авансовий платіж за продукцію	грн.	5000
11. Передано в оперативну оренду основні засоби за балансовою вартістю	грн.	22516
12. Оплачено послуги вищого навчального закладу з підготовки технолога підприємства	грн.	8730
13. Залишок податкового кредиту попереднього місяця	грн.	1281

У власності підприємства є дві житлові квартири для перебування запрошених спеціалістів загальною площею $42+n$ та $70+2\cdot n$ квадратних метрів.

У тексті розрахункової роботи слід обов'язково представити всі проміжні розрахунки та підсумкову табл. 4.

Таблиця 4

Показники оподаткування підприємства, грн.

Показники	Значення
1. Сума оподаткованого прибутку підприємства за перше півріччя	
2. Сума податку на прибуток за підсумками першого півріччя	
3. Сума податкового зобов'язання з ПДВ за липень	
4. Сума податкового кредиту з ПДВ за липень	
5. Сума ПДВ, що підлягає перерахуванню до бюджету	
6. База оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	
7. Річна сума податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	
8. Квартальний платіж податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	

3.2. ДОСЛІДНИЦЬКИЙ РІВЕНЬ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Під час виконання розрахункової роботи дослідницького рівня студентами обираються окремі теми дослідження з орієнтацією на нижче наведений перелік напрямків досліджень. Вказані напрямки досліджень є укрупненими, а тому їх не варто сприймати в якості окремих тем. Доцільно обирати тему дослідження, звужуючи предметну область окремого напрямку або комбінуючи дослідницьку проблему на частковому перетині кількох напрямків. Вибір теми узгоджується з викладачем, а проведення дослідження здійснюється під керівництвом викладача. Розрахункові роботи студентів, теми котрих не відповідають наведеним нижче напрямкам досліджень, але є актуальними для теорії та практики оподаткування, можуть бути зараховані як самостійна робота з дисципліни “Податкова система” за погодженням із викладачем.

Строки виконання завдання узгоджуються з викладачем, однак остаточний результат має бути захищений до закінчення останнього, передбаченого розкладом, семінарського заняття за дисципліною. Захист розрахункових робіт дослідницького рівня повинен проводитися на семінарському занятті відповідної теми, що погоджується з викладачем до початку роботи.

Перелік напрямків розрахункових робіт дослідницького рівня:

1. Історія оподаткування. Історія окремих податків.
2. Еволюція податкової теорії.
3. Погляди на оподаткування представників окремих шкіл економічної теорії.
4. Розвиток оподаткування в Україні.
5. Податковий тягар та його розподіл у суспільстві.
6. Поєднання фіскальної та регулюючої складової в оподаткуванні.
7. Регулююча роль оподаткування в контексті глобалізації (податкові важелі трансформації існуючої позиції національної економіки в світовій економічній системі в бажану).
8. Теоретичний базис та практичні підходи до справляння пароподаткових платежів (обов’язкове страхування, платежі податкового характеру офіційно не визнані податками).
9. Напрямки вдосконалення податкової системи України.
10. Особливості податкових систем зарубіжних країн.
11. Податкові зловживання.
12. Особливості та проблеми оподаткування доходів громадян.
13. Використання природних ресурсів як об’єкта оподаткування.
14. Критична оцінка існуючих концепції та механізму оподаткування прибутку підприємств.
15. Адміністрування оподаткування (у т.ч. на рівні підприємства).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько І. Оподаткування дивідендів: зарубіжний досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / І. Безпалько // Наукові записки Української академії друкарства. – 2014. – № 4. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
2. Васильчук С.С. До проблеми характеристики видів непрямих податків в Україні / С.С. Васильчук // Митна справа. – 2014. – № 10. – С. 196-202.
3. Гостева О. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як можливість поповнення місцевих бюджетів / О. Гостева // Економіка та право. Серія: Право. – 2015. – № 2. – С. 79-84.
4. Гуляєва Л.П. Еволюція податку Тобіна як інструмента регулювання фінансових ринків / Л.П. Гуляєва // Вісник Академії праці та соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2014. – Вип. 1. – С. 34-42.
5. Державна казначейська служба України: офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/>.
6. Державна служба статистики України: офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Державна фіскальна служба України: офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>.
8. Козаченко Ю.П. Єдиний податок як фінансова основа наповнення місцевих бюджетів в Україні / Ю.П. Козаченко // Держава і регіони. Серія: Державне управління. – 2013. – № 4. – С. 23-27.
9. Корецька С. Аналіз податкової системи Франції / С. Корецька // Економіка та держава. – 2011. – № 12. – С. 27-29.
10. Лега О. Податок на додану вартість: документування та звітність / О. Лега // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. – 2014. – Вип. 150. – С. 210-217.
11. Лепеха М. Проблеми екологічного оподаткування в Україні: фіскально-адміністративний аспект / М. Лепеха // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2013. – Вип. 5. – С. 164-169.
12. Ліпко О.Ю. Елементи механізму податку: правова природа та співвідношення / О.Ю. Ліпко // Фінансове право. – 2013. – № 1. – С. 20-23.
13. Маліновська К. Механізм обчислення податку на прибуток в контексті врахування податкових різниць / К. Маліновська // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. – 2013. – № 24. – С. 281-285.
14. Матвіїшин Є. Підхід до прогнозування надходжень від податку на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету Львівської області / Є. Матвіїшин, Ю. Фабрика // Аграрна економіка. – 2014. – Т. 7, № 3-4. – С. 108-113.
15. Мединська Т.В. Єдиний податок у формуванні доходів місцевих бюджетів і податковий контроль за його сплатою / Т.В. Мединська // Сталий розвиток економіки. – 2014. – № 2. – С. 218-224.
16. Мороз П. Податок на прибуток підприємств як інструмент фіскально-бюджетної політики країн ЄС у забезпеченні інноваційного розвитку / П. Мороз, К. Бражко // Економіка та держава. – 2013. – № 2. – С. 110-114.
17. Озерчук О.В. Фіскальна ефективність непрямих податків в Україні / О.В. Озерчук // Наукові праці НДФІ. – 2014. – Вип. 2. – С. 59-70.

18. Оніщик Ю. Податок і збір як системоутворюючі категорії податкового права: поняття, ознаки, сутність / Ю. Оніщик // Адвокат. – 2010. – № 2. – С. 32-35.
19. Орлова В.О. Спеціальний банківський податок: проблеми, перспективи, світовий досвід / В.О. Орлова, Г.О. Козак // Економічний часопис XXI. – 2014. – № 1-2 (2). – С. 24-27.
20. Панура Ю.В. Узагальнення наукових підходів до визначення сутності податків та їх систематизації / Ю.В. Панура // Наукові записки Національного ун-ту “Острозька академія”. Сер.: Економіка. – 2013. – № 21. – С. 181-184.
21. Податковий Кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
22. Помулева В.М. Соціальні аспекти податку на доходи фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід / В.М. Помулева // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 354-357.
23. Прокопишин О. Податок на додану вартість: особливості оподаткування та обліку в експортно-імпорتنих операціях / О. Прокопишин // Вісник Хмельницького національного університету. Екон. науки. – 2014. – Вип. 4. – С. 72-75.
24. Сацький Д.В. Земельний податок як складова розвитку місцевого самоврядування / Д.В. Сацький // Історико-політичні студії. – 2013. – № 1. – С. 159-163.
25. Свердан М.М. Податок на багатство: досвід і практика використання в європейських країнах / М.М. Свердан // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 1. – С. 61-68.
26. Скворцова С.Я. Податок на нерухомість як ефективне джерело наповнення місцевих бюджетів / С.Я. Скворцова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 8. – С. 109-114.
27. Славкова А. Особистий прибутковий податок: зарубіжний досвід адміністрування / А. Славкова // Фінанси, облік і аудит. – 2013. – № 1. – С. 219-228.
28. Слюсаренко В.Є. Особливості оподаткування податком на додану вартість та його економічна доцільність / В.Є. Слюсаренко, К.О. Філіп // Науковий вісник Ужгородського ун-ту. Сер.: Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 218-222.
29. Стеблянюк А. Міжнародний досвід оподаткування непрямих податків: окремі аспекти / А. Стеблянюк // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 266-272.
30. Сторожук О.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.В. Сторожук, Ю.В. Панура // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – Вип. 3. – С. 191-196.
31. Федоришина Л.І. Особливості ведення акцизного податку та його відображення в обліку / Л.І. Федоришина, О.О. Паламарюк // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2013. – № 10 (4). – С. 330-340.
32. Філонич О.М. Ефективність адміністрування податку на додану вартість: перспективи здійснення та обмеження / О.М. Філонич // Економіка і регіон. – 2014. – № 3. – С. 15-21.
33. Хлебнікова І. Фіскально-адміністративні технології управління акцизним оподаткуванням / І. Хлебнікова // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2013. – Вип. 5. – С. 159-164.

34. Чуприна А. Функціонування податкової служби Нідерландів: уроки для України / А. Чуприна // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2009. – Вип. 3. – С. 134-142.
35. Швабій К. Пріоритети реформування податку на доходи фізичних осіб у сучасних умовах [Електронний ресурс] / К. Швабій // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). – 2013. – № 2. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
36. Шеремета В.П. Податок на прибуток як елемент фінансової звітності / В.П. Шеремета // Незалежний аудитор. – 2013. – № 5. – С. 64-70.
37. Шорохова Ю.С. Історія виникнення податку на прибуток підприємств на теренах України / Ю.С. Шорохова // Проблеми законності. – 2015. – № 128. – С. 112-118.
38. Шульга Т.М. Правове регулювання екологічного податку в Україні / Т.М. Шульга // Право і суспільство. – 2013. – № 6 (2). – С. 291-294.
39. Щитнік Ю. Сучасні реалії адміністрування податку на нерухомість для фізичних осіб / Ю. Щитнік // Економічний форум. – 2014. – № 3. – С. 283-286.
40. Якімова А.М. Вітчизняний та зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств / А.М. Якімова, А.М. Прищепа // Економіка і регіон. – 2012. – № 3. – С. 211-215.

ЗМІСТ

Загальні положення	3
1. Структура і зміст розрахункової роботи.....	4
2. Вимоги до оформлення розрахункової роботи та оцінка якості її виконання.....	5
3. Рівні розрахункової роботи	6
3.1. Базовий рівень розрахункової роботи	7
3.2. Дослідницький рівень розрахункової роботи.....	9
Рекомендована література	10